

Editörden...

Sevgili Okurlarımız,

Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi'nin 2018 yılının son sayısı olan Aralık ayı 19. cilt, 4. Sayısı ile yeniden karşınızdayız. Her zaman olduğu gibi, öncelikle dergimize katkı sağlayan yazarlarımıza, hakemlerimize, okurlarımıza, Akademik Danışma Kurulumuza ve Editörler Kurulumuza sizlerin huzurunda teşekkür ediyorum. Editörler Kurulu olarak dergimizi niceliksel ve niteliksel olarak daha üst seviyelere taşımak için yoğun çaba sarf ettiğimizi sizlere bildirmek isterim...

Dergimizin bu sayısında da bir önceki sayımızda olduğu gibi, yedi araştırma ve bir derleme makalesi yer almaktadır. Bu çalışmalarını kısaca sizlerle paylaşmak istiyorum. Bu sayımızda yayımlanan ilk araştırma makalesi *Abdullah ÇETİN* ve *Adem DOĞAN* tarafından yürütülen “*Bilim ve Sanat Merkezlerinde Görev Yapan Matematik Öğretmenlerinin Karşılaştıkları Sorunlar*” adlı çalışmadır. Araştırma Bilim ve Sanat Merkezlerinde (BİLSEM) görev yapan matematik öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunları belirlemeyi amaçlamaktadır. Nitel araştırma desenlerinden olgubilim deseninin kullanıldığı çalışmada çalışma grubunu, 2017-2018 eğitim-öğretim yılında farklı illerdeki BİLSEM’lerde matematik öğretmeni olarak görev yapan 13 öğretmen oluşturmaktadır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanan verilerin analizinde içerik analizi kullanılmıştır. Araştırmada öğretmenlerin etkinliklerle ilgili kapsam ve uygunluk sorunları yaşadıkları, öğrencilerin ise ilgisiz/isteksiz davranma, fiziki ve zihinsel olarak yorgun olma, devamsızlık yapma, uygun olmayan davranış sergileme gibi sorunlar yaşadıkları belirlenmiştir. Ayrıca öğretmenler BİLSEM’lerin fiziki donanımlarında eksikliklerin olduğunu belirtmişler, BİLSEM’in amacını farklı yorumlayan velilerle sorunları bulunduğunu, yönergedeki belirsizlik nedeniyle yönetsel sorunlarla karşılaştıklarını ve çalışma saatlerinden dolayı sosyal, özlük ve maddi konularda da sorunlar yaşadıklarını vurgulamışlardır.

“*Serebral Palsili Öğrenciler İçin Düzenlenmiş Bir Okulda Gerçekleştirilen Kaynaştırma Modeline İlişkin Paydaş Görüşleri*” adlı ikinci araştırma makalesi *Tansel YAZICIOĞLU* ve *Tevhide KARGIN* tarafından kaleme alınmıştır. Bu çalışmada Türkiye’de ilk defa Serebral Palsili öğrencilerin devam ettiği bir okulda pilot proje olarak geliştirilen kaynaştırma eğitimi modelinin uygulanmasına ilişkin öğretmenler, özel gereksinimli olan ve olmayan öğrenciler, özel gereksinimli olan ve olmayan öğrencilerin ailelerinin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Nitel araştırma yöntemlerinden betimsel yöntemin kullanıldığı çalışmada verilerin analizinde tümevarım analizi kullanılmıştır. Araştırmada öğretmenlerin kaynaştırma modeline ilişkin olumlu görüşlerinin olduğu, özel gereksinimli öğrenci ailelerinin tamamının okulda uygulanan kaynaştırma modelini başarılı buldukları ve öğretmenlerin kendilerine ve öğrencilere olan tutum ve yaklaşımlarının oldukça olumlu olduğunu düşündükleri ve özel gereksinimli öğrenciler ile normal gelişim gösteren öğrencilerin tamamının, birlikte eğitim almaktan mutluluk duyduklarını ifade ettikleri bulunmuştur.

Üçüncü araştırma makalesi *Sevil BÜYÜKALAN* ve *Zeynep YAYLACI* tarafından yürütülen “*Normal Gelişim Gösteren Öğrenciler İle Kaynaştırma Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Kavramına İlişkin Metafor Algıları*” adlı çalışmadır. Araştırmanın amacı normal gelişim gösteren öğrenciler ile kaynaştırma öğrencilerinin sosyal bilgiler kavramına ilişkin metafor algılarını ortaya koymaktır. Araştırmada nitel araştırma modellerinden olgubilim deseni kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2016-2017 eğitim-öğretim yılında Karabük ilindeki devlet okullarına devam eden 30’u kaynaştırma eğitimi alan 72 öğrenci oluşturmuştur. Veriler "Sosyal bilgiler ..... gibidir; çünkü....." cümlesinin yer aldığı açık uçlu görüşme formu ile toplanmıştır. Verilerin analizinde içerik analizi kullanılmıştır. Araştırmanın bulgularına göre normal gelişim gösteren öğrencilerin 9 kategoride 33 metafor; kaynaştırma eğitimi alan öğrencilerin 11 kategoride 25 metafor ürettiği görülmüştür. Araştırmada öğrencilerin sosyal bilgiler kavramını ağırlıklı olarak “tarih” ve “geçmiş” kavramlarıyla ilişkilendirdikleri ortaya çıkmıştır. Kaynaştırma eğitimi alan öğrencilerin, normal gelişim gösteren öğrencilere göre sosyal bilgiler kavramını daha somut metaforlarla açıkladıkları ve diğer öğrencilerden farklı olarak ürettikleri metaforlarla sosyal bilgilerin gerekli olduğunu, kendilerini sosyalleştirerek görgü ve davranış kurallarını öğrettiğini vurgulamaları araştırmanın dikkate değer sonuçlarıdır.

Selma ŞENEL ve *Ersoy TOPUZKANAMIŞ* tarafından kaleme alınan dördüncü araştırma makalesi “*Görme Yetersizliği Olan Öğrencilerin Dinleme Stratejilerinin Belirlenmesi*” adını taşımaktadır. Görme yetersizliği olan öğrencilerin dinleme stratejilerini belirlemeyi amaçlayan çalışmada tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmada görme yetersizliği olan 37 öğrenci ve görme yetersizliği olmayan 48 öğrenci olmak üzere iki ayrı grup ile çalışılmıştır. Araştırmada beşli Likert tipinde bir ölçek geliştirilmiştir. Bulgular görme yetersizliği olan bireylerin sıklıkla veya her zaman dinleme stratejilerini kullandıklarını göstermiştir. Ayrıca görme yetersizliği olan bireylerin dinleme stratejilerini, görme yetersizliği olmayan bireylerden daha fazla kullandıkları belirlenmiştir. Öğrencilerin en sık olarak amaç ve yöntemini belirleme, dikkatini toplamaya çalışma, tekrar dinleme, dokunsal sahne oluşturma, ara özet yapma ve tartışma gibi dinleme stratejilerini kullandıkları görülmüştür.

Beşinci araştırma makalesi olan “*Çocuğu Otizm Tanısı Alan Annelerin Deneyimledikleri Belirsiz Kaybın Aile İşlevselliklerine Yansımaları*” adlı çalışma *Hilal ÇELİK* ve *Halil EKŞİ* tarafından yürütülmüştür. Araştırmada

otizmlı bir çocuğa sahip olmanın anneler ve aile ilişkileri üzerindeki etkilerinin neler olduğunu incelemek amaçlanmıştır. Betimleyici fenomenoloji deseninin kullanıldığı çalışmada, 20-48 yaş arasındaki sekiz anneyle derinlemesine görüşmeler yapılmıştır. Araştırmanın bulguları annelerin otizmlı bir çocuğa sahip olmayı, belirsiz kayıp olarak algıladıklarını ortaya çıkarmıştır. Çalışmada ayrıca annelerin deneyimledikleri belirsiz kayıp algısının duygusal iyi-oluşlarını olumsuz yönde etkilediği ve farklı duyu-durum sorunlarına neden olduğu saptanmıştır. Bu alışma, otizmin neden olduğu belirsiz kayıp algısının aynı zamanda aile ilişkileri üzerinde yapısal ve ilişkisel sorunlara yol açtığını ortaya çıkarmıştır.

“Otizm Spektrum Bozukluğu Olan ocuklarda Taklit Türlerinin Oyun Karmaşıklığı ve Sözcük Dağarcığı İle İlişkileri” adlı alışma Meral ilem KCN AKAMUŐ, Funda ACARLAR ve Gamze ALAK tarafından kaleme alınmıştır. Araştırmada OSB olan çocuklarda taklit türlerinin sözcük dağarcığı ve oyun karmaşıklığı ile ilişkilerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya 3.0-8.0 yaş arasında söz öncesi dönemde bulunan (n = 58) ve sözel dile sahip (n = 50) toplam 108 OSB tanısı alan ocuk katılmıştır. Çocukların taklit becerileri ve sembolik oyun karmaşıklığı gözleme dayalı işlemlerle değerlendirilmiştir. Sözcük dağarcığı ise sohbet bağlamında alınan dil örneklerinden elde edilmiştir. Araştırma sonucunda tüm taklit türlerinde söz öncesi ve sözel dil grupları arasında anlamlı farklılıklar olduğu; söz öncesi grupta yapılandırılmış nesnelı taklitlerin oyun karmaşıklığını anlamlı şekilde yordadığı; sözel dil grubunda ise yapılandırılmış nesnelı taklitlerin ve kendiliğinden taklitlerin oyun karmaşıklığını ve sözcük dağarcığını anlamlı şekilde yordadığı belirlenmiştir.

Berna YNER tarafından yürütülen *“rgt Temelli z Sayđı ve rgtsel Duygusal Bağlığığa İlişkin ğretmen Görüşleri”* adlı çalışma bu sayımızda yer alan son araştırma makalesi. Çalışmada, rgt temelli öz sayđı (TS) ile duygusal örgütsel bağlılık (DB) arasındaki ilişkinin görme engelli olan ve engeli olmayan ğretmen görüşlerine göre belirlenmesi amaçlanmıştır. Ayrıca, ğretmenlerin görme engel durumunun ve demografik değişkenlerin TS ve DB düzeyleri üzerindeki etkisi incelenmiştir. Çalışma ilişkisel tarama modelinde olup 119 görme engeli bulunan ve 156 engeli bulunmayan toplam 275 öğretmenle yrtlmştir. Araştırmada *“rgt Temelli z Sayđı leği”* (TS) ve *“Duygusal rgtsel Bağlılık leği”* (DB) kullanılmıştır. Toplanan lekler, doğrulayıcı faktör analizi (DFA) ile sınanmış ve ortalama, standart sapma puanları, t-testi, ANOVA, Kruskal Wallis-H, korelasyon (Pearson r) ve regresyon testleri ile analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda TS ve DB düzeyinde cinsiyet değişkeninin erkek öğretmenler lehine, öğretmenlik uzmanlık alanının TS düzeyinde özel eğitim öğretmenleri lehine anlamlı fark oluşturduğu, medeni durum, görme engeli durumu ve kıdem değişkenlerinin ise anlamlı fark oluşturmadığı gözlenilmiştir. Ayrıca, TS ile DB arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişki bulunduğu ve örgüt temelli öz sayđının, duygusal örgütsel bağlılığın anlamlı bir yordayıcısı olduğu saptanmıştır.

Bu sayımızda yer alan tek derleme çalışması zlem TOPER tarafından kaleme alınan *“Otizm Spektrum Bozukluğu ve Zihin Yetersizliği Olan ocuklarda Uyku Sorunları ve Davranışsal Müdahale Yöntemleri”* adını taşımaktadır. Çalışmada yeterli uyku uyuyamamanın kişilerin gündelik hayatını son derece olumsuz bir şekilde etkilediği gibi, çeşitli sağlık sorunlarını da beraberinde getirebildiği belirtilmiştir. Normal gelişim gösteren çocuklarla karşılaştırıldığında, otizm spektrum bozukluğu ve zihinsel yetersizlik gibi gelişimsel yetersizliği olan çocuklarda uyku sorunlarının daha fazla gözlendiği ve bu durumun uyku sorunu yaşayan bireylerin gündelik aktivitelerini olumsuz yönde etkilediği gibi, bakımlarından sorumlu olan diğer aile üyelerini de olumsuz yönde etkilediği ve stres düzeylerini arttırdığı ne srlmştir. Uluslararası alan yazında gelişimsel yetersizliği olan çocukların uyku sorunlarının incelenmesine ve davranışsal müdahale yöntemlerinin etkililiğine yönelik çeşitli araştırmaların bulunduğu, ülkemizde özellikle özel eğitim alanında uyku sorunlarının zmne yönelik davranışsal müdahale araştırmalarına rastlanmadığı ifade edilmiştir. Bu gereksinimden yola çıkılarak bu çalışmada, gelişimsel yetersizliği olan bireylerde gözlenen davranışsal uyku sorunlarının neler olduğuna ve davranışsal müdahale yöntem ve stratejilerine ilişkin bilgilere yer verilmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla, uyku sorunlarının zlmesinde kullanılan davranışsal müdahale yöntemleri ile uyku eğitimi programlarının içeriğine yönelik alanyazın taraması gerçekleştirilerek, elde edilen bilgiler derlenmiştir. Çalışmada yer verilen bilgilerin özellikle gelişimsel yetersizliği olup uyku sorunu yaşayan ocuk sahibi ailelere ve eğitimcilere rehberlik etmesi, aynı zamanda ileriye yönelik planlanacak olan araştırma ve uygulamalara katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Dergimizin zamanında çıkması ve niteliğinin artırılması için yoğun çaba harcayan Editörler Kurulu'nda yer alan çalışma arkadaşlarımız Dr. Öğr. Üyesi Meral ilem KCN-AKAMUŐ, Dr. Öğr. Üyesi şeyda DEMİR, Dr. Öğr. Üyesi Zeynep BAHAP KUDRET ile Teknik Koordinasyon Sorumluları Araş. Gör. Dr. Gamze ALAK, Araş. Gör. Hatice AKÇAKAYA, Araş. Gör. Cebrail KARADAŐ ve aramıza yeni katılan Araş. Gör. Yasemin ŐENGÜL'e çok teşekkür ediyorum...

Siz değerli okurlarımıza, yazarlarımıza ve hakemlerimize destekleriniz ve katkılarınız için tekrar teşekkür ediyorum ve süreçteki desteklerinizi ve katkılarınızı sürdürmenizi rica ederek sayđılarımı sunuyorum. 2019 yılının hepimize gzelliğler getirmesini ve yeni yıldaki sayılarda tekrar buluşmayı diliyorum...

Doğ. Dr. Hatice BAKKALOĞLU